

2009-01-28

Summering av det aktuella rättsläget beträffande möjligheter att till privaträttsligt subjekt överlämna/upphandla uppgifter inom socialtjänstens familjerätt

Bakgrund

I Farsta stadsdelsförvaltning har väckts fråga om avknoppning av familjerätt. Avknoppning innebär att utförande av tjänster överlämnas från kommun till privaträttsligt subjekt (i form av bolag eller liknande som bildats av anställda i kommun).

Överlämnande av förvaltningsuppgift är enligt regeringsformen inte tillåtet om uppgiften innefattar myndighetsutövning. Frågan har behandlats av JO, som i beslut den 4:e april 2001 har uttalat att överlämnande av många av socialtjänstens utredningar till privaträttsligt objekt hindras av nämnda förbud. Beträffande en del utredningar som inte innefattar myndighetsutövning menar JO att det ändå kan finnas hinder för överlämnande till annan, om det finns lagregleringar som anger att socialnämnden har skyldighet att göra uppgiften, såsom det exempelvis finns beträffande yttrande till annan myndighet. JO har härvid pekat på att en kommunal angelägenhet inom specialreglerade områden, inte får överlåtas till annan, om det i en författning anges att visst kommunalt organ ska handha detta. Däremot kan drifts- och verkställighetsuppgifter bedrivas i privat form.

I det följande anges om det med hänsyn till ovanstående är möjligt att till privaträttsligt subjekt överlämna/upphandla vissa uppgifter inom socialtjänstens familjerätt.

Bedömning beträffande vissa uppgifter inom socialtjänstens familjerätt

Medgivandeutredningar inför adoption

Medgivandeutredningar inför adoption kan inte överlåtas till bolag, etc, eftersom sådana utredningar får anses utgöra del i myndighetsutövning och då det i 6 kap 6 § SoL. lagstiftning anges vara socialnämndens uppgift att besluta om sådant medgivande.

Samarbetsamtal på uppdrag av domstol

Av föräldrabalken (FB) 6 kap 18 § framgår att domstol i mål om vårdnad, boende och umgänge har rätt att uppdra åt socialnämnd eller något annat organ, att i barnets intresse

anordna samarbetsamtal i syfte att nå enighet mellan föräldrarna. Med hänsyn till domstolens lagstadgade rätt att ge uppdrag till socialnämnd att anordna dessa samtal, så torde det föreligga hinder för socialnämnden att överlåta sådant uppdrag till bolag etc. Det faktum att domstolens uppdrag till socialnämnden kan ges oavsett föräldrarnas samtycke talar också emot att socialnämnden får överlåta uppdraget.

Frivilliga samarbetsavtal

Enligt 6 kap 3 § SoL ska kommunen ansvara för att föräldrar kan erbjudas samarbetsamtal och att föräldrar får hjälp träffa samarbetsavtal enligt 6 kap. 6 §, 14 a § andra stycket och 15 a § tredje stycket. FB. Kommunen ska även sörja för att familjerådgivning kan erbjudas dem som begär det. I socialtjänstlagen anges uttryckligen att kommunen kan sörja för familjerådgivningen genom lämplig yrkesmässig rådgivare. Vidare anges i kommentar till socialtjänstlagen att "Varje kommun avgör hur skyldigheten att erbjuda samarbetsavtal skall fullgöras. Det kan ske inom den egna verksamheten eller genom att två eller flera kommuner samarbetar i frågan eller kommunen på annat sätt sörjer för att föräldrar som vill samarbeta kan erbjudas sådana."

Frivilliga samarbetsavtal och familjerådgivning kan således överlåtas till bolag etc. Däremot kan socialnämndens ansvar att hjälpa föräldrar att träffa i 6 kap 3 § SoL angivna samarbetsavtal inte överlåtas, eftersom det i föräldrabalken anges att det är socialnämndens skyldighet att besluta om godkännande av sådant avtal (vilket är en rättslig förutsättning för att det ska bli giltigt).

Vårdnads, boende och umgängesutredningar

I det ovan nämnda beslutet från JO behandlas vårdnads- boende- och umgängesutredningar särskilt. Av beslutet framgår att dessa utredningar inte får överlämnas till annan, då det i föräldrabalken särskilt anges att socialnämnden ska handha dessa.

Barngruppsverksamheten "Skilda världar" samt föräldraverksamhet på samma tema.

Denna verksamhet utgör råd och stöd till familjer. Det finns inte något rättsligt hinder för att verksamheten med tillämpning av 2 kap 5 § SoL läggs över på bolag, förening etc.

Avslutande synpunkter

I enlighet med vad som framgår ovan får huvudsakliga delar av socialtjänstens familjerätt inte överlåtas till annan. För dessa verksamhetsdelar kan det därmed inte bli aktuellt med avknoppning. Däremot kan till verksamheterna ske upphandling av utredare, om dessa utredare knyts till kommunen på sådant sätt att de omfattas av samma rättssäkerhetsregler som gäller för anställda, se tillämpningsanvisningar för upphandling av utredare inom individ- och familjeomsorgen.

Som ovan

Eva Ahlholm

